

Covid-19 Pandemi Sürecinde Teknolojinin Eğitimde Kullanımı

The Use Of Technology In Education During The Covid-19 Pandemic

Durmuş Ali Erdoğan¹ Abdulttali Şefkatli² Özkan Yenigün³ Hamza Güdük⁴

¹⁻²⁻³⁻⁴ M.E.B., Öğretmen, Adana, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Covid-19 esnasında Türkiye’deki örneği ele alınarak uzaktan eğitimin öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerin görüşlerine yer veren araştırmaları toplu olarak incelemektir. İlk olarak uzaktan eğitim süreci, Covid-19 virüsü ve pandemi etkisi araştırılmış, ardından bu süreçte eğitimde teknoloji kullanımını ele alan bazı çalışmalar incelenmiş ve görüşler toplanmıştır. Gözden geçirilen araştırmalar sonucunda çalışmalara katılım sağlayan öğretmen ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitim çalışmalarından memnun olduğu, yöneticilerin önem sıralamasında müfredatı devam ettirmenin öne çıktığı, velilerin süreçten genellikle memnun olduğu görülmüştür. Derleme kapsamında incelenen çalışmaların sayıca çok ve içerik olarak çeşitli olduğu, uzaktan eğitim kapsamında karşılaşılan problemlerin neler olduğu ve nasıl çözümlenebileceğine yer verilmiştir. İlerde yapılacak çalışmalara yardımcı olması adına web sayfalarına form eklemek, çeşitli eğitimler vermek gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Pandemi, Uzaktan Eğitim, Eğitimde Teknoloji

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the studies that include the thoughts of students, teachers, administrators and parents in distance education by considering the example of Turkey in the Covid-19 process. First, the distance education process, Covid-19 virus, and the effect of the pandemic were investigated, then some studies on the use of technology in education were examined and opinions were collected. As a result of the researches reviewed, it was seen that the majority of the teachers and students who participated in the studies were satisfied with the distance education studies, continuing the curriculum came to the fore in the order of importance of the administrators, and the parents were generally satisfied with the process. It is given that the studies examined within the scope of the compilation are many in number and diverse in content, what are the problems encountered within the scope of distance education and how they can be solved. Suggestions such as adding forms to web pages and providing various trainings are presented to help future studies.

Key Words: Covid-19, Pandemic, Distance Education, Technology in Education

GİRİŞ

2019 yılının Aralık ayında Covid-19 virüsünün ortaya çıkışıyla eğitim hayatına dâhil olan “uzaktan eğitim sistemi”, öğrenci ve öğretmenlerin zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın internet üzerinden bir araya gelerek eğitimi devam ettirdiği sistemdir. Bu sistem, eğitim alanının yanı sıra çeşitli iş alanlarında çalışma şekillerine de yenilik kazandırmıştır. Gelişen ve değişen iletişim ve bilgi teknolojilerinin mümkün kıldığı fırsatlar ve değişen toplumsal gereklilikler göz önünde bulundurularak, kamu yönetimi, eğitim, sanayi, sağlık gibi alanlardaki temel gereksinimlere daha etkin ve etkili çözümler oluşturabilmek üzere gerçekleşen toplu dönüşüme dijital dönüşüm denilmektedir (Karabacak ve Sezgin, 2019; TÜBİTAK BİLGEM, 2019). Bu dijital dönüşüm insanların yaşamında ihtiyacı olan ve eksikliğini duyduğu şeyleri de değiştirmektedir. Farklı şekilde açıklanacak olursa; teknolojiye görülen değişim ve gelişim, bilgiye erişim şeklini ve bilgiye erişim hızını da değiştirerek öğrenim sürecini de etkilemektedir (Alakoç, 2003). Covid-19 sürecinde, salgın sebebiyle karantinada eğitime devam edilmesi gerekmektedir. Bu durumda da teknolojiye büyük bir sorumluluk düşmektedir.

Dünya genelinde uzaktan eğitim ilk olarak 1728 senesinde Boston Gazetesi’nde “Steno Dersleri”nin uzaktan eğitim yoluyla gerçekleşeceği açıklandığında ortaya çıkmıştır. Türkiye’de ise bu süreç ilk uygulamadan yaklaşık iki yüz yıl sonra başlamıştır. Bu sürece dair bazı örnekler aşağıda verilmiştir;

- ✓ 1924 senesinde John Dewey’in açıkladığı “öğretmen eğitimi raporu” ile duyurulmuştur (İşman, 2005).
- ✓ Türkiye’de ilk uzaktan eğitim faaliyeti 1950 senesinde mektupla eğitim-öğretim yolu ile başlamıştır.

- ✓ Milli Eğitim Bakanlığı'nca 1953 senesinde çıkartılan 420-5-2300 sayılı kararla özel sektördeki ilk uzaktan eğitim FONÖ Açıköğretim Kurumu'nun kurulmasıyla gerçekleşmiştir.
- ✓ 1982 senesinde yayınlanan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sürekli ve açık öğretim verebilme görevi 1982 yılının 20 Temmuz'unda ulusal alanda devam ettirilebilecek seviyede olan Anadolu Üniversitesi'ne uygun görülmüştür. 2547 sayılı kanunla bu üniversite kapsamında kurulan Açık Öğretim Fakültesi'ne 1982-1983 eğitim-öğretim döneminde öğrenci kabulü başlamıştır. Örgün ve açık öğretim öğrencileri arasında fark bulunmaksızın gerçekleştirilen bu uygulama yükseköğretimde kullanılmaktadır.
- ✓ 1980 ile 1990 yılları arasında uzaktan eğitim ilk, orta ve yükseköğretimde çeşitlendirerek geniş öğrenci kitlesini kapsayacak bir konuma gelmiştir. (Başaran ve diğerleri, 2020)
- ✓ 2000 yılı sonrası bilişim teknolojilerindeki gelişmeler bilgisayar, video oynatıcısı, DVD, CD gibi araçların hayatın her alanına daha çok dahil olması, Türkiye'de uzaktan eğitim sürecinde teknolojilerin kullanımının artmasını sağlamıştır.
- ✓ 1991 yılında Fırat Üniversitesi tarafından yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinde, televizyon yayınlarından yararlanılmıştır. Bu yayınlarda öncelikli olarak bilişim ve bilgisayar eğitimleri verilmiştir. Bu eğitimler sonucu belirli seviyelerde başarıya ulaşan kursiyerlere sertifika verilmiştir. (Aslantaş, 2014: Aktaran, Başaran ve diğerleri, 2020).
- ✓ Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'nca çıkarılan 2 Haziran 1992 tarihli, 12633 sayılı yazı ile Açık Öğretim Lisesi kurulmuştur. Bununla birlikte örgün eğitimden yararlanamayan öğrenciler Açık Öğretim Lisesi sayesinde diploma alabilmesi sağlanmıştır.
- ✓ ODTÜ ve Bilkent Üniversitesi'nde 1996 yılı ve sonrasında web tabanlı uzaktan eğitim sistemi uygulanmaya başlanmıştır.
- ✓ 1997 senesinde Milli Eğitim Bakanlığı'nca çıkarılmış olan 15 Eylül 1997 tarihli ve 1651 sayılı yazı ile Açık İlköğretim Okulu kurulmuştur.
- ✓ 2001 senesinde Türkiye'de internet destekli ilk ön lisans programlarında eğitim-öğretimi Anadolu Üniversitesi'nde kurulan Açık Öğretim Fakültesi ile başlamıştır (Mutlu vd., 2014).

Uzaktan eğitim sürecini geliştirmek için yapılan çalışmalar sürdürülmektedir.

Covid-19 pandemi süreci 17 Kasım 2019 tarihinde Çin'de bulunan Hubei bölgesinin Wuhan kentinde ortaya çıkan Korona virüsü ile başlamıştır. Hapşırma-öksürme yoluyla havada asılı halde kalarak insanlar arasında bulaşan virüsün yayılımının azaltılması için maske, mesafe ve karantina uygulamalarına başlamıştır. İlk covid karantinası 23 Ocak 2020'de Çin'in Hubei bölgesinin Wuhan kentinde ortaya çıkmıştır.

Covid-19 belirtilerinde yüksek ateş, kuru öksürük, halsizlik, kas ağrıları ve nefes darlığı görülebilir. Bu hastalığın yayılmasını engellemek için Türkiye'de Covid-19'a yakalanmış kişilere ilk olarak 14 gün, ardından 10 gün ve daha sonra 5 güne kadar indirgenerek lock-down yani karantina uygulanmıştır. Bu süreçte hastalar sağlık bakanlığınca görevlendirilen kişiler tarafından getirilen ilaçlarla tedavi olmaktadır. Hastaların kişisel ihtiyaçları ve alışverişleri bölge polisi tarafından yapılmaktadır. Bu şekilde hastaların dış dünyayla bağlantıları kesilip virüsten kurtulana kadar yayılması önlenmiş olması amaçlanmıştır. Karantinalarının son gününde yapılan pcr testlerinde hastaların tekrar Covid testlerinin pozitif çıkması durumunda öncekiyle aynı veya daha kısa süreyle tekrar karantina altına girmeleri gerekmektedir. Hastaların karantinaya girmeden önceki son birkaç gün içerisinde etkileşimde buldukları kişiler temaslı sayılıp, Covid-19 virüsünün vücuda yerleşme süresi olan 5 günlük sürede kendilerini koruma altına alıp 5. günün sonunda test yaptırarak karantinadan çıkabilmektedirler. Bu süreçte Türkiye 81 ildeki vaka sayılarını günlük ve haftalık olarak değerlendirip çok düşük-düşük-orta-yüksek ve çok yüksek bölgeler olmak üzere sınıflandırmış ve her bölgeye farklı önlemler alarak riski azaltmayı hedeflemiştir.

Türkiye genelinde uygulanan bir diğer yöntem ise çok sayıda çocuğun öğrenim görmesi sebebiyle kişiler arası etkileşim önlenememiş, bu koşullarda temas ve hijyeni yeterli seviyede sağlanamamıştır.

Bu durumun etkisiyle yüz yüze eğitime durdurularak uzaktan eğitime geçiş yapılmasına karar verilmiştir. Bu süreçte ise çeşitli uzaktan görüşme uygulamaları kullanılmıştır. Online eğitim her ne kadar daha önceden denenmiş olsa da Covid-19 sürecinde; eğitimde esasında hatalar sıkıntı yaratmayacak fakat hazır olunamayan bir durumdur (Sayan, 2020: s.101). Ancak pandemi süreci özellikle de eğitim alanında beklenmeyen ihtiyaçlar doğurmuştur.

ÇALIŞMANIN AMACI

Çalışma, Covid-19 döneminde öğrenci, öğretmen, idareci ve veli görüşlerine dayalı olarak yapılan araştırmaların bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur. Çok sayıda kaynağın bir araya getirilmesiyle oluşmuş, çalışma bu konu hakkında fikir oluşturması için yazılmıştır.

YÖNTEM

Nitel araştırma kullanılarak düzenlenen bu çalışma “derleme” niteliği göstermektedir. Yapılan çalışma eğer önceliği konu başlıklarını ele almaya veriyor ve probleme değil de başlıklarına odaklanıyor ise bu durumda yapılan çalışma bir derleme çalışması olarak değerlendirilebilir (Aydoğdu, Karamustafaoğlu ve Bülbül, 2017). Derleme çalışması, var olan çalışmaların düşünce ve yaklaşımlarının özetlenmesine veya bu çalışmalardan oluşan bir sentez hazırlanmasına katkı sağlamaktadır (Herdman, 2006). Bu sebeple çalışmada covid-19 sürecinde teknolojinin eğitimde kullanılabilirliği konusu araştırarak bir metin haline getirilmiştir.

Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Dair Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Covid-19 virüsünün yayılmasını önlemek amacıyla Türkiye’de görülen ilk vakadan sonra uzaktan eğitim, karantina, maske ve sosyal mesafe kuralları uygulanmaya başlamıştır. Bu sebeple öğrenciler eğitimlerine çevrim içi uygulamalar üzerinden evde devam etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin yaşadığı çeşitli imkânsızlıklar, bağlantı sorunları, çevresel faktörler sebebiyle eğitimde eşitlik sağlanamamıştır (Koç, 2021).

Eğitim öğretim faaliyetlerinden her öğrenci farklı şekilde yararlanmış ve süreçte bazı olumsuzluklar yaşamıştır. Öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim için karşılıklı etkileşim en gerekli araçtır. Bu durumda karşılıklı etkileşim ile anlatım yapılamayan iletişimin de etkili olması beklenemez (Metin, Gürbey, Çevik; 2021)

Uzaktan eğitimde öğretmen-öğrenci iletişiminin azaldığı doğrultuda benzer sonuca ulaşan Karakuş vd. (2020) çalışmalarında, uzaktan eğitim sürecinde iletişimin yalnızca elektronik araç sayesinde sağlanmasının ders iletişimi olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

EBA uzaktan eğitim sistemine yönelik olumlu görüşler; ortam, mekân ve zamandan bağımsız olarak öğrencilere açık erişimin sunulması, eğitime kesintisiz devam edilebilme imkânı sunulması, içeriklerin ücretsiz sunulması, canlı derslerin pandemi dolayısıyla evde kapalı yaşayan öğrencileri sosyalleştirmesi, yüz yüze eğitim ortamına farklı bir seçenek olması, asosyal öğrencilerin iletişim becerilerini arttırması, her öğrenciye her yerden ulaşılabilmesi, canlı derslerin yüz yüze gibi işlenmesi, canlı olarak TV destekli yayın sunulması, canlı ders gereçlerinin kolay kullanılabilir olması, EBA ara yüzünde kullanım zorluğu yaşatmaması, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile pandemide eğitimde problem yaşamaması, öğrenci ve öğretmenlerin teknoloji kullanım becerilerinin geliştirmesi olarak gösterilebilir (Canpolat ve Yıldırım, 2021; s.95).

EBA uzaktan eğitim sistemine yönelik olumsuz görüşler ise; erişimi olmayan öğrencilerin uzaktan eğitimden yararlanamaması, TV deki yayınlar ile canlı ders saatlerinin birbirleriyle çakışması, destek hizmetlerinin yetersizlikler alt yapıdaki yetersizlik, içeriklerin yetersizliği, içeriklerin güncel olmaması, kişisel verileri kötü amaçla kullanıma yönelik siber güvenlik endişesi, EBA puan sisteminin öğretmen ve öğrencilerde paylaşım yapma isteğini uyandırması olarak gösterilebilir.

Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Dair Yönetici Görüşleri

Selçuk Turan’ın 2020 yılında yaptığı çalışmaya göre: Okul müdürlerinin, COVID-19 pandemi esnasında, eğitim-öğretim teknolojileri ile uzaktan eğitimin sürekliliğini sağlarken, çoğunlukla önce müfredatın devamlılığını sağlamayı, ardından öğrencilerin okuldan ve eğitimden kopmamalarını

sağlamayı, sonrasında öğretmenlerin mesleklerindeki teknolojik gelişimi desteklemeyi, akademik başarıyı yükseltmeyi, öğretmenleri güdülemeyi, uzaktan eğitimin sebep olduğu problemlere çözüm bulmayı ve son olarak okul veli iletişimini devam ettirmeyi amaçladığı tespit edilmiştir. Bu durum bir anlamda Harris (2020)'in de belirttiği üzere okul müdürlerinin insanlarla bağlantıda kalıp, işlerin devamlılığını sağlamaya yönelik bir liderlik davranışı olarak nitelendirilebilir (Turan, 2020: s.193).

Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Dair Veli Görüşleri

Çiğdem İnci Kuzu tarafından 2020 yılında yapılan araştırma sonucu görülen bulgulara göre katılımcı velilerin büyük bir bölümü uygulanmakta olan EBA uzaktan eğitim sürecinin verimli geçtiğini ve uzun olmayan bir süreç içerisinde iyi yapılandırılabilmiş bir program olduğunu söylemektedir. Yine Çiftçi ve arkadaşlarının 2013 yılında hazırladıkları bir çalışmada, görülmüştür ki öğretmenler EBA'nın faydaları konusunda, bilgiye ulaşımın çok daha kolay ve faydalı olacağı görüşündedir (Çiftçi vd., 2013:237). Benzer şekilde ortaokul öğrencileriyle çalışma yapan Tüysüz ve Çümen (2016: 292) öğrencilerin çoğunluğunun EBA ders internet sitesinin sınav ve dersler için faydalı bulduklarını saptamıştır. Uzaktan eğitimin değerlendirildiği çalışmalara katılan veliler genellikle EBA uzaktan eğitim derslerinde içerik, süre ve hız bakımından çocuklara uygunluk gösterdiğini ve bunun yanı sıra her ihtiyaç duyduklarında öğretmenlerine ulaşabildiklerini belirtmiştir.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışma süresince incelenen araştırmalar sonucu öğretmen, öğrenci, yönetici ve velilerin görüşlerine dayanılarak Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmalardan büyük oranda memnun olunduğu görülmüştür. Bu alanda yapılan araştırmaların sayısı ve içeriği bakımından farklı demografik özellikteki gruplara yapıldığı saptanmıştır. Bu çalışma kapsamında incelenen kaynaklar arasında bir zıtlık ve uyuşmazlık bulunmamıştır. (Altıntaş ve Özata, 2021; Canpolat ve Yıldırım, 2021; Turan, 2020)

Covid-19 süreci ve sonrasında uzaktan eğitimin devamlı olarak kullanılması, okul kontenjanları ve çakışan dersler açısından yükseköğretim, lisans ve lisansüstü programlarında kullanılabilir. Uzaktan eğitim kapsamında her okulun kendi internet sitesinde öğrencilere yönelik bir form açılarak öğrencilerden eğitimi ve öğretmeni değerlendirmesi istenerek eğitimin öğrenci ve öğretmen açısından verimli gerçekleşmesi sağlanabilir. Uzaktan eğitim konusunda okul idarecilerine ve rehberlik öğretmenlerine yönelik hazırlanan sunumlar, konferanslar, seminerler gibi eğitimler sayesinde yöneticilerin bu süreci olabilecek en verimli şekilde yönetmesi sağlanabilir; düzenli olarak uzaktan görüşmeler yapılması yoluyla pandemi sürecinde yalnızlaşan, asosyalleşen ve mutsuzlaşan öğrencilerin rehber öğretmenler yardımıyla süreci doğru yönetmeleri sağlanabilir.

Covid-19 sebebiyle alınan maske ve mesafe kararlarına dikkat edilerek açık ve geniş alanlarda öğrencilere yönelik etkinlikler düzenlenerek öğrenciler arası etkileşim artırılarak pandeminin olumsuz etkileri azaltılabilir.

KAYNAKÇA

1. Akgül, G., & Oran, M. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
2. Alakoç, Z. (2003). Matematik Öğretiminde Teknolojik Modern Öğretim Yaklaşımları. *Tojet: The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 2(1).
3. Altıntaş, M., & Özata, M. (2021). Toplumun Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulamaya Konulan Tedbirlere Yönelik Düşüncelerinin ve Tedbirlere Uyuma Durumlarının İncelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 172-185.
4. Arslan, K., Arı, A. G., & Kanat, M. H. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Verilen Uzaktan Eğitim Hakkında Veli Görüşleri.

5. Aslantaş, T. (2014). *Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Teknolojileri ve Türkiye’de Bir Uygulama*, 15 Mayıs 2022 Tarihinde: [Http://Www.Tankutaslantas.Com/Wp-Content/Uploads/2014/04/Uzaktan-Eğitim-Adresinden Alınmıştır](http://www.tankutaslantas.com/Wp-Content/Uploads/2014/04/Uzaktan-Egitim-Adresinden-Alinmistir).
6. Aydoğdu, Ü. R., Karamustafaoğlu, O. ve Bülbül, M. Ş. (2017). Akademik Araştırmalarda Araştırma Yöntemleri ile Örneklem İlişkisi: Doğrulamalı Doküman Analizi Örneği, *Z.G. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 556-565.
7. Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
8. Bircan, H., Eleroğlu, H., Arslan, R., Ve Ersoy, M. (2018). Cumhuriyet Üniversitesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitimde Sunulan Derslere Yönelik Bakış Açısı. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (12), 91-100.
9. Bozkurt, A. (2020). Koronavirus (Covid-19) Pandemi Süreci Ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal Ve Yeni Eğitim Paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (3), 112-142.
10. Canpolat, U., & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Deneyimlerinin İncelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
11. Cansever, İ. H. (2021). Covid-19 Sürecinde Türkiye’de Sağlık Politikaları. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-Büsbid*, 6.
12. Çiftçi, S., Taşkaya, S. M. ve Alemdar, M. (2013). “Sınıf Öğretmenlerinin Fatih Projesine İlişkin Görüşleri”, *İlköğretim Online*, 12, (1), Ss. 227-240.
13. Çoban, S. (2013). Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi, *Xvi. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*. İstanbul.
14. Demir, E. (2014). Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 203-212.
15. Harris, A. (2020). Covid-19–School Leadership In Crisis?. *Journal Of Professional Capital And Community*.
16. Herdman, E. A. (2006). Derleme Makale Yazımında, Konferans ve Bildiri Sunumu Hazırlamada Pratik Bilgiler (Çev. Z. Dörtbudak), *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 2-4.
17. Işık, M., & Bahat, İ. (2021). Covid 19: Eğitimde Yeni Arayışlar. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 82-89.
18. İnci Kuzu, Ç. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulanan İlkokul Uzaktan Eğitim Programı (Eba Tv) ile İlgili Veli Görüşleri. *Milli Eğitim*, 49(1), 505-527.
19. İşman, A. (2005). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
20. Kan Kılınc, B, Yazıcı, B, Gunsoy, B., & Gunsoy, G. (2020). Perceptions And Opinions Of Graduates About The Effects Of Open And Distance Learning İn Turkey. *Turkish Online Journal Of Distance Education*, 21 (1), 121-132.
21. Karabacak, Z. İ. & Sezgin, A. A. (2019). Türkiye’de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık, *Türk İdare Dergisi*, 1(488), 319-343.
22. Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. & Bayraktar, D. (2020). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241.
23. Karcıoğlu, Ö. (2020). What Is Coronaviruses, And How Can We Protect Ourselves. *Anka Tıp Dergisi*, 2(1), 66-71.

24. Karoğlu, A. K., Kübra, B. A. L., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 Sürecinde Türkiye’de Eğitimde Dijital Dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158.
25. Kavuk, E., & Demirtaş, H. (2021). Difficulties Experienced By Teachers In The Distance Education During Covid-19 Pandemic/Covid-19 Pandemisi Sürecinde Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Yaşadığı Zorluklar. *E-International Journal Of Pedandragogy/E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi* 1 (1), 55–73.
26. Keleş, H. N., Derin, A., & Karanfil, F. (2020). Covid 19 Pandemi Sürecinde Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 155-174.
27. Kervankıran, İ., & Bağmancı, M. F. (2021). Covid-19 Sürecinde Türkiye Turizminin Mekansal Görünümü: Hangi İl Nasıl Etkilendi?. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 19(1), 263-287.
28. Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
29. Koc, E. (2021). İlkokul Öğretim Programlarının Covid-19 Sonrası Yaygınlaşan Uzaktan Eğitime Uygunluğunun İncelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 7 (1), 24-36.
30. Metin, M., Gürbey, S., & Çevik, A. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66-89.
31. Turan, S. (2020). Covid-19 Sürecinde Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 175-199.
32. Mut, A. N. U., Aydın, S., Baysan, C., Büyükdemirci, E., Bekar, T., & Meltem, Ç. Ö. L. (2020). Yedi Ülkenin Covid-19 Test Sayıları ve Test Yapma Konusundaki Yaklaşımları. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi*, 5, 17-34.
33. Mutlu, M. E., Özögüt Erorta, Ö., Kip Kayabaş, B., & Kayabaş, İ. (2014). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Sisteminde E- Gelişimi. Ali Ekrem Özkul, Cengiz Hakan Aydın, Elif Toprak, Evrim Genç Kumtepe (Eds). *Açıköğretimle 30 Yıl* (S.1-58). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
34. Odabaşı, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Bilgi Ve Belge Yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
35. Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
36. Sayan, H. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Ajüt-E: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 100-122.
37. Sülkü, S., Coşar, K., & Tokathıoğlu, Y. (2021). Covid-19 Süreci: Türkiye Deneyimi. *Sosyoekonomi*, 29(49), 345-372.
38. Turan, S. (2020). Covid-19 sürecinde okul müdürlerinin teknolojik liderliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 175-199.
39. Tüysüz, C., Ve Çümen, V. (2016). “Eba Ders Web Sitesine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri”. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, (27/3), Ss. 278-296.
40. UNESCO. (2020). Covid-19 Educational Disruption And Response.
41. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> Erişim tarihi: 28.06.2022
42. Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
43. WHO. (2020). Coronavirus Disease (Covid-19) Pandemic.
44. <https://www.who.int/publications-detail/critical-preparedness-readinessand-response-actions-for-covid-19> Erişim tarihi: 30.06.2022